

JESSIE BURTON

Η
ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΗ

Με ευαισθησία και οξυδέρκεια
η Burton ξεδιπλώνει
τη γυναικεία ψυχή.

Les Échos

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
ΜΥΡΤΩ ΚΑΛΟΦΩΛΙΑ

ΤΖΕΣΣΙ ΜΠΕΡΤΟΝ

Η εξομολόγηση

μυθιστόρημα

Μετάφραση από τα αγγλικά

ΜΥΡΤΩ ΚΑΛΟΦΩΛΙΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

«Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου».

Εκδόσεις Πατάκη – Ξένη λογοτεχνία

Σύγχρονη ξένη λογοτεχνία – 518

Τζέσσι Μπέρτον, *Η εξομολόγηση*

Jessie Burton, *The Confession*

Μετάφραση: Μυρτώ Καλοφωλιά

Υπεύθυνος έκδοσης: Κώστας Γιαννόπουλος

Διορθώσεις: Ιωάννα Ανδρέου

Σελιδοποίηση: Χριστίνα Κωνσταντινίδου

Copyright® για το εξώφυλλο Lucy Scholes, Picador Art Department

Φωτογραφία συγγραφέως: © Lara Downie

Copyright® Peebo & Pilgrim Ltd, 2019

All rights reserved

Copyright® για την ελληνική γλώσσα, Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ

(Εκδόσεις Πατάκη), 2019

Πρώτη έκδοση στην αγγλική γλώσσα από τις εκδόσεις Picador,

Λονδίνο, 2019

Πρώτη έκδοση στην ελληνική γλώσσα από τις Εκδόσεις Πατάκη,

Αθήνα, Απρίλιος 2021

ΚΕΤ Γ788 ΚΕΠ 156/21

ISBN 978-960-16-8999-9

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ,

ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 801.100.2665, 210.52.05.600

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078

ΥΠΟΚ/ΜΑ: ΚΟΡΙΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ - ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ), 570 09 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ,

ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, ΦΑΞ: 2310.70.63.55

Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

Για τους φίλους μου

ΜΑΡΙΑ ΒΑΡΓΚΑΣ (Άβα Γκάρντνερ): Δύσκολα το πιστεύει κανείς, στη σημερινή εποχή που ζούμε.

ΧΑΡΡΥ ΝΤΟΖ (Χάμφρεϋ Μπόγκαρτ): Τι σε κάνει να πιστεύεις πως ζούμε στη σημερινή εποχή;

ΤΖΟΖΕΦ ΜΑΝΚΙΕΒΙΤΣ,
Η ξυπόλυτη κοντέσα, 1954

Μπορεί κανείς να επιστρέψει από τον κόσμο της φαντασίας στον κόσμο της καθημερινότητας, καμιά φορά, ωστόσο, κάτι το ανοίκειο παραμένει ζωντανό στο μυαλό και μετά την επιστροφή.

PAULI PYLLKÖ

1980

ΕΚΕΙΝΟ το Σάββατο –ένα απόγευμα αρχές χειμώνα, στο Χάμπστεντ Χιθ– η Ελίζ βρισκόταν εκεί περιμένοντας κάποιον άλλον. Είχε ραντεβού στα τυφλά, της το είχε κανονίσει ο Τζον, ο συγγάτοικος και σπιτονοικοκύρης της. Δεν ήταν βέβαιη για ποιον ακριβώς λόγο καθόταν να περιμένει έναν άντρα που δεν είχε ξαναδεί, ωστόσο συχνά ενέδιδε στις προτάσεις των άλλων. Τελικά ο τύπος δεν εμφανίστηκε ποτέ και, καθώς η Ελίζ βγήκε σε ένα ξέφωτο, με τις τελευταίες ακτίνες του ήλιου να τη σημαδεύουν πλάγια, διέκρινε μια γυναίκα να στέκεται όρθια μπροστά από μια συστάδα δέντρων, τα φύλλα στο χρώμα της κανέλας με φόντο τον βαθυγάλανο ουρανό. Το μέγεθος των δέντρων πίσω από τη γυναικεία φιγούρα φάνταζε δυσανάλογα μεγάλο, αλλά ταίριαζε. Οι φυλλωσιές έμοιαζαν μέρος μιας πελώριας κάπας που τη σκέπαζε, σαν να ήταν θεότητα ή βασίλισσα της Φύσης. Στράφηκε προς την Ελίζ από την άκρη του ξέφωτου χαμογελώντας, σαν να ήταν η Ελίζ κάποιος αυλικός, κάποιος τυχερός υπήκοος που τράβηξε την προσοχή της κυράς του.

Ίσως τελικά να εμφανίστηκε κάποιος άντρας στο Χιθ για την Ελίζ. Να έφτασε τρέχοντας, αργοπορημένος, τυλιγμένος με το κασκόλ και το χοντρό μπουφάν του, και να διέσχισε τα πεσμένα φύλλα. Η Ελίζ όμως δε θα το

μάθαινε ποτέ. Ανταπέδωσε το χαμόγελο στη γυναίκα κι εκείνη άρχισε να βηματίζει προς το μέρος της· η Ελίζ αιφνιδιασθηκε, αυτό δεν το είχε προβλέψει. Έκανε μεταβολή και έφυγε. Μόνο μια φορά κοίταξε πίσω της, διαπιστώνοντας ότι η γυναίκα την ακολουθούσε. Δεν ήταν η πρώτη φορά που συνέβαινε κάτι τέτοιο. Σε ηλικία δέκα ετών, λαθρακούγοντας τις συζητήσεις των μεγάλων στην κουζίνα, είχε ακούσει τη φίλη της μητέρας της να λέει, *Αυτή θα κάψει καρδιές!* Ποτέ δεν ξέχασε τούτη την κουβέντα. Όταν είσαι παιδί, όλοι σου λένε τι είσαι, πώς θα γίνεις, και συχνά τα λόγια αυτά μένουν. Η Ελίζ είχε γίνει όμορφη· έτσι της έλεγαν τουλάχιστον. Ποτέ δε μίλαγε γι' αυτό, ποτέ δεν είχε κάνει κάτι για την ομορφιά της, παρόλο που της είχαν προτείνει να γίνει μοντέλο και να ποζάρει· την είχαν σταματήσει στον δρόμο, στα δεκατρία της και στα δεκατέσσερα. Ωστόσο ποτέ δεν ασχολήθηκε με αυτές τις προτάσεις, ποτέ δεν πήρε τηλέφωνο. Να όμως που, παρά τα βλέμματα που μαγνήτιζε, εξακολουθούσε να νιώθει άορατη, μέχρι τη στιγμή που η Κόνστανς Χόλντεν την κοίταξε στο Χάμπστεντ Χιθ, πλάι στα δέντρα στο χρώμα της κανέλας.

★

Άφησαν πίσω τους το Χιθ και πλησίασαν τον μακρύ σιδερένιο φράχτη που τις χώριζε από το νεκροταφείο, και η Ελίζ αναλογίστηκε τι θα ακολουθούσε. Δεν είχε πάει ποτέ της με γυναίκα. Κοκάλωσε δίχως να γυρίσει, σαν να τα φύλαγε στο παιχνίδι «αγαλματάκια ακούνητα». Φαντάστηκε τον εαυτό της να πιάνει ένα κάγκελο και να το εκσφενδονίζει σαν ακόντιο, όπως κάνουν στους Ολυμπιακούς Αγώνες, να το πετά βαθιά μες στους τάφους και να κάνει

τους σκελετούς κομμάτια. Έτσι θα έδειχνε στη γυναίκα αυτή τη δύναμή της.

Έκανε μεταβολή και η γυναίκα βρισκόταν ακόμη εκεί, με χέρια σταυρωμένα και νυσταλέο βλέμμα. Ήταν σίγουρα πιο μεγάλη σε ηλικία από την Ελίζ, όμως η Ελίζ ήταν μόνο είκοσι ετών, οι περισσότεροι άνθρωποι ήταν πιο μεγάλοι από εκείνη. Φαινόταν μάλλον γύρω στα τριάντα. Η Ελίζ περιεργάστηκε τα ρούχα της – αντρικό πουκάμισο, μακρύ πανωφόρι ανοιχτό για να την κολακεύει, απλό τζιν παντελόνι, σκαρπίνια. Διακριτικό μακιγιάζ και δυο ασημένιες σταγόνες στους λοβούς των αυτιών. Στον υπέροχο καρπό της φορούσε ένα λεπτεπίλεπτο ρολόι. Η Ελίζ έπιασε τα κάγκελα του νεκροταφείου και αποφάσισε να μιλήσει, καθώς αισθανόταν ασφαλής σε δημόσιο χώρο. Η γυναίκα αυτή δεν μπορούσε να την παρενοχλήσει σεξουαλικά, δεν μπορούσε να την κεντρίσει με το δικό της ακόντιο. Εξάλλου το μάθημα στη Σχολή Καλών Τεχνών όπου πόζαρε είχε ακυρωθεί, δεν είχε κάτι καλύτερο να κάνει.

«Μια μέρα θα πεθάνω. Εκεί θα καταλήξω κι εγώ» είπε η Ελίζ δείχνοντας ανάμεσα στα κάγκελα. Δεν έκανε κανένα σχόλιο για το γεγονός πως η γυναίκα την είχε ακολουθήσει.

Η γυναίκα σταύρωσε πιο σφιχτά τα χέρια και γέλασε, το γέλιο της την έκανε να φαντάζει σίγουρη για τον εαυτό της, σαν αλεπού που ζυγίζει το θήραμά της. Η Ελίζ κοίταξε πέρα από τον αριστερό ώμο της γυναίκας, τις ταφόπλακες που φύτρωναν στη γη σαν στραβά δόντια. Στέκονταν στην πιο φτωχή πλευρά του οικοπέδου, μακριά από τα κηλιδωμένα μαρμάρινα μνήματα των νεκρών πρωτοπόρων της βιομηχανίας και των συζύγων τους, που κείτονταν κάπου παραδίπλα, σφηνωμένες κι αυτές στο χώμα.

Από πάνω τους υψωνόταν, ψηλό και κάθετο, το πλινθόκτιστο φουγάρο ενός κρεματορίου, ευτυχώς δίχως να καπνίζει.

«Έχεις πολλή ζωή μπροστά σου ώσπου να πεθάνεις» είπε η γυναίκα, και η φωνή της διαπέρασε την Ελίζ σαν σιδερένια σφαίρα.

Έμειναν να κοιτούν η μια την άλλη.

«Μήπως χρειάζεσαι κάποια βοήθεια;» είπε η Ελίζ.

★

Βρήκαν στα γρήγορα ένα φτηνό εστιατόριο που έμενε ανοιχτό είκοσι τέσσερις ώρες το εικοσιτετράωρο, αλλά δεν έφαγαν τίποτα. Η γυναίκα είπε πως το όνομά της ήταν Κόννι. Η Ελίζ τής είπε πως το δικό της ήταν Ελίζ Μορσό. Παρήγγειλαν από μια κούπα τσάι, κάθισαν η μια απέναντι στην άλλη, ζέσταναν τα δάχτυλά τους πάνω στη φτηνή πορσελάνη. Η γυναίκα κοιτούσε την Ελίζ σαν να μην πίστευε στα μάτια της.

«Ξέρεις, δεν το συνηθίζω αυτό» είπε. «Εσύ;»

«Δεν τρέχει τίποτα» είπε η Ελίζ. Κι έπειτα πρόσθεσε: «Ποιο, δηλαδή;».

Η Κόννι σήκωσε το βλέμμα από την κούπα της.

«Να συναντάς κάποια έτσι. Στον δρόμο».

«Όχι, δε θα το 'λεγα». Η Ελίζ κοίταξε την Κόννι και διέκρινε πως προσπαθούσε να κρύψει τη λαχτάρα της για απαντήσεις. «Ούτε κι εγώ το συνηθίζω, υπό φυσιολογικές συνθήκες» είπε, και η Κόννι ένιωσε να φεύγει ένα βάρος από μέσα της.

Μίλησαν λίγο για το μέρος όπου ζούσαν – η Κόννι έμενε εκεί κοντά, η Ελίζ, στο Μπρίξτον.

«Πάντα ζούσες νότια του ποταμού;» ρώτησε η Κόννι.

«Ναι».

«Εκεί γεννήθηκες;»

Η Ελίζ την κοίταξε.

«Ναι».

«Πόσων χρονών είσαι;»

«Είκοσι οχτώ» είπε η Ελίζ.

Η Κόννι συνοφρυώθηκε.

«Δε σε πιστεύω. Πόσων χρονών είσαι;»

«Εσύ; Πόσων χρονών είσαι;»

«Είμαι τριάντα έξι. Αυτή είναι η πραγματική ηλικία μου. Και Κόννι είναι το πραγματικό μου όνομα».

«Είκοσι είμαι» είπε η Ελίζ. «Και με λένε Ελίζ».

«Δουλεύεις στο Λονδίνο;»

«Δουλεύω σε μια καφετέρια στο Πίμλικο. Λέγεται Σί-ντλινγκ. Είμαι και ταξιθέτρια στο Εθνικό Θέατρο. Ποζάρω επίσης στο Βασιλικό Κολέγιο Καλών Τεχνών».

«Είσαι δραστήρια» είπε η Κόννι.

«Εσύ στο κέντρο δουλεύεις;» ρώτησε η Ελίζ, και η Κόννι ίσιωσε τον κορμό της σαν να εξέλαβε ως κοροϊδευτική τη διατύπωση της ερώτησης.

«Δουλεύω στο σπίτι» αποκρίθηκε τελικά. «Είμαι συγγραφέας».

«Και τι γράφεις;»

«Ιστορίες».

«Τι είδους ιστορίες;»

«Εξαιρετικές» είπε η Κόννι γελώντας.

«Είσαι σίγουρη γι' αυτό;»

«Ενίστε».

«Θα βρω το όνομά σου σε βιβλιοθήκες;»

«Ναι. Και σε βιβλιοπωλεία».

«Φοβερό» είπε η Ελίζ.

Η Κόννι στύλωσε πάλι το βλέμμα στην κούπα της.
 «Αφού το λες». Σήκωσε τα μάτια. «Μπορώ να σου κάνω
 το τραπέζι;»

★

Την επόμενη Παρασκευή, πριν από το σαββατιάτικο δείπνο που είχαν κανονίσει, η Ελίζ πήγε στη βιβλιοθήκη του Μπρίξτον και βρήκε το γράμμα Χ στο τμήμα της λογοτεχνίας. Εκεί υπήρχε και το βιβλίο *Καρδιά από κερί*, που είχε εκδοθεί τον προηγούμενο χρόνο. Η Ελίζ το πήρε στα χέρια της, παρατήρησε πως ήδη είχε περάσει από πολλά χέρια.

Όταν επέστρεψε ο Τζον, το ίδιο βράδυ, του είπε πως γνώρισε την Κόνστανς Χόλντεν, τη συγγραφέα που είχε γράψει την *Καρδιά από κερί*. Άλλαξε λίγο το κομμάτι της συνάντησής τους στο Χιθ, δεν ήθελε να του δώσει την εντύπωση πως ήταν από αυτές που μπορούσε κανείς να φαρέψει σε πάρκα. Εκείνη συναντούσε ανθρώπους σε καλλιτεχνικές βραδιές όπου σύχναζαν και συγγραφείς. Ο Τζον δε φάνηκε να εντυπωσιάζεται από την εμπειρία της, καθώς η Κόνστανς Χόλντεν δεν έγραφε μυθιστορήματα για ληστείες, με ανάγλυφα γράμματα στο εξώφυλλο, και αναπόφευκτα για τη μορφή ενός άντρα που τρέχει να ξεφύγει από φλεγόμενο κτίριο. Ούτε την είχε ακουστά από το σχολείο. Για την ακρίβεια, δεν είχε ακούσει ποτέ το όνομά της.

Εκείνο το βράδυ, η Ελίζ διάβασε την *Καρδιά από κερί*. Ήταν ένα κείμενο έντονο, σκληρό, παθιασμένο, γεμάτο φράσεις που ήθελε να υπογραμμίσει. Όσο το διάβαζε, ένιωθε τη συμπάθειά της να μετατοπίζεται από τον γυναικείο στον αντρικό χαρακτήρα του βιβλίου· η καημένη η Μπέατρις, μια διαλυμένη παράξενη γυναίκα, η οποία παντρεύτηκε έναν άντρα που της έκανε τον βίο αβίωτο. Όμως

πόσο γοητευτικός, πόσο συνετός μπορούσε να γίνει ο Φρέντερικ. Η Μπέατρις είχε ερωτευθεί έναν άντρα που την έθετε σε κίνδυνο. Παρ' όλα αυτά, τον αγαπούσε – αχ, πόσο τον αγαπούσε! Θα κατάφερνε να γλιτώσει; Ποιες θα ήταν οι συνέπειες για την κόρη της, την Γκάμπι; Το βιβλίο ήταν πειστικό, καθηλωτικό, βίαιο και αποκαλυπτικό, ένα είδος αντι-ερωτικής ιστορίας που, ωστόσο, ήταν γεμάτη συναίσθημα.

Εκείνο το βράδυ η Ελίζ αναλογίστηκε τον έρωτα, με το βιβλίο της Κόννι ανοιχτό πάνω στο στήθος της και τη ράχη του να τσακίζεται ελαφρά κάτω από την πλαστική μεμβράνη της βιβλιοθήκης. Ο έρωτας. Πώς να ήταν άραγε; Η Ελίζ όλη της τη ζωή πίστευε πως ακροβατούσε στο χείλος του κρατήρα ενός ηφαιστείου – ενός ηφαιστείου που η ίδια δεν μπορούσε να βυθομετρήσει, αλλά που έκρυβε κάτι πανίσχυρο, κάτι που ποτέ στο παρελθόν δεν της είχε φανερωθεί. Βαθιά στο έρεβός του υπήρχαν πολλές μακάριες φυχές, αλλά και πολλά νεκρά σώματα.

★

Για το δείπνο τους –για το πρώτο τους ραντεβού, ουσιαστικά– πήγαν σε ένα εστιατόριο στην οδό Ντιν στο Σόχο, ονόματι Μαριπόζα. Η Κόννι το επέλεξε· σκοτεινά σεπαρέ, χαμηλός φωτισμός και καθίσματα από φθαρμένο κόκκινο βελούδο, την απόχρωση του οποίου μάλλον τη μάντευε κανείς παρά τη διέκρινε στ' αλήθεια. Η Ελίζ κατέβηκε τις σκάλες και είδε να ανοίγεται εμπρός της ένας υπόγειος χώρος με πολυκοσμία, κάπνα και βαβούρα. Γυναίκες με έντονο αϊλάινερ και έξωμα βελούδινα φορέματα χαριεντίζονταν με κουρασμένους γιάπηδες και άντρες που τα μακριά τους μαλλιά κρέμονταν λυτά κάτω από στιλάτα

καπέλα. Τζιν, πέτσινα, νικοτίνη, χρήμα – η Ελίζ μπορούσε να νιώσει τη γεύση τους στο στόμα της.

Η Κόννι βρισκόταν ήδη εκεί και είχε παραγγείλει ένα μπουκάλι κρασί. Ξεπρόβαλε από τα σκοτάδια για να υποδεχτεί την καλεσμένη της, και η Ελίζ διαπίστωσε έκπληκτη πως είχε καταβάλει μεγάλη προσπάθεια. Ήταν εκθαμβωτική – λιτό μαύρο βραδινό φόρεμα, χρυσό μενταγιόν, τα κόκκινα μαλλιά της επιμελώς ατημέλητα. Η Ελίζ προς στιγμήν ένιωσε φθόνο – θα ήθελε κι εκείνη να είναι τριάντα έξι ετών, να έχει δικό της σπίτι, να έχει εκδώσει βιβλία σαν την *Καρδιά από κερί* και να ήξερε μέρη στο Σόχο όπου σύχναζαν τέτοιοι άνθρωποι για φαγητό.

«Γεια σου» είπε η Κόννι.

«Γεια» είπε η Ελίζ. Κοίταξε τα ρούχα της – μαύρο τζιν, λευκό μπλουζάκι. «Αν το ήξερα, θα είχα ντυθεί καλύτερα».

«Είσαι υπέροχη». Η Κόννι άπλωσε το χέρι της και άγγιξε τον ώμο της. Αντάλλαξαν ένα χαμόγελο.

«Ήρθα κατευθείαν από την καφετέρια» είπε η Ελίζ, γλιστρώντας μέσα στο σεπαρέ.

«Από το Σίντλινγκ».

«Ναι» είπε η Ελίζ, κολακευμένη που η Κόννι το είχε θυμηθεί.

Δίχως να τη ρωτήσει αν ήθελε να πιει, η Κόννι τής σέρβιρε ένα ποτήρι κρασί.

«Και όταν δουλεύεις στο θέατρο, βλέπεις και τις παραστάσεις;»

«Πάντα».

«Δε βαριέσαι ποτέ;»

«Συνέχεια».

Η Κόννι γέλασε, την ίδια στιγμή που εμφανίστηκε ο σερβιτόρος, ένας νεαρός άντρας με λεπτή μέση και μάτια

βαμμένα με μαύρο κολ. Η Ελίζ προσπάθησε να μην τον κοιτάξει επίμονα. Η Κόννι διάλεξε ένα βραστό συνοδευμένο με λαχανικά. Η Ελίζ διάβασε διαγώνια το μενού και επέλεξε την μπριζόλα.

«Στην υγεία μας» είπε η Κόννι υψώνοντας το ποτήρι της. «Στις σερβιτόρες, τις ταξιθέτριες και τα μοντέλα». Ήπια μια γερή γουλιιά κρασί. «Υπάρχουν κι άλλα πράγματα που θα ήθελες να δοκιμάσεις;»

«Σαν τι δηλαδή;»

«Δουλειές; Χώρες;»

«Δεν ξέρω».

«Οι γονείς σου τι θα ήθελαν;»

«Δεν ξέρω» αποκρίθηκε η Ελίζ και στύλωσε το βλέμμα στην Κόννι σαν να την προκαλούσε να ρωτήσει περισσότερα. Η Κόννι δε θέλησε να μάθει άλλα. «Έχω κάποιες ιδέες για θεατρικά».

«Θεατρικά;»

«Ναι. Θα ήθελα να γράψω ένα θεατρικό έργο».

«Τότε κάν' το».

Η Ελίζ δεν ήξερε αν όντως ήθελε στ' αλήθεια να γράψει θεατρικό έργο, ωστόσο θεώρησε πως κάτι τέτοιο θα έκανε εντύπωση. Η αλήθεια ήταν πως συχνά καθόταν μέσα στο σκοτάδι στις τρεις σκηνές του Εθνικού Θεάτρου, με το βλέμμα στυλωμένο ψηλά στο κενό, καθώς τα σκηνικά κατέβαιναν ή περιστρέφονταν, μεταμορφώνοντας κενούς χώρους σε βικτωριανά σαλόνια, μεταφέροντας ελληνικές τραγωδίες σε φουτουριστικούς ουτοπικούς κόσμους ή βουκολικά ειδυλλιακά μέρη, στην Ιαπωνία, το Μανχάτταν ή την Ινδία. Μερικές φορές είχε προσπαθήσει κιόλας να γράψει μια σκηνή, όμως ένιωθε το νόημα να της διαφεύγει, στο τέλος το γράφιμο της φαινόταν βουνό, και έμενε με σκαριφήματα που

ποτέ δεν ολοκλήρωνε. Δεν μπορούσε να αποτυπώσει τον κόσμο σε χαρτί. Τη δίνη εντός της, την κίνησή της, την αφηρημένη της φύση, όλα αυτά τα καταλάβαινε απόλυτα. Πίστευε πως κάποια μέρα η δίνη αυτή θα έβρισκε τρόπο να εξωτερικευθεί. Όμως όχι ακόμα, σκεφτόταν.

«Μου αρέσει πολύ να ποζάρω για ζωγράφους» είπε.

«Γιατί;» ρώτησε η Κόννι.

Όταν η Ελίζ έβγαζε τα ρούχα της και πήγαινε να σταθεί μπροστά στους φοιτητές, το σώμα της, πρόθυμο και προσαρμοστικό, είχε έναν ρόλο· τα χείλη της, τα χέρια, τα στήθη, το εσωτερικό των μηρών της. Για ώρες στεκόταν ακίνητη να αφουγκράζεται τα μολύβια που σέρνονταν πάνω στο χαρτί, όσο εκείνη περιδιάβαζε στους δαιδάλους του μυαλού της. Η Ελίζ ήταν τόσο καλή στο να στέκει ακίνητη, που το Βασιλικό Κολέγιο Καλών Τεχνών τής ζητούσε να ποζάρει ξανά και ξανά. Καμιά φορά, όταν οι φοιτητές είχαν πια φύγει για να ξανάρθουν την επόμενη μέρα, εκείνη περίμενε στις τουαλέτες, επέστρεφε κρυφά στο εργαστήριο και περιφερόταν ανάμεσα στα καβαλέτα όπου ήταν αφημένα τα σκίτσα της ημέρας. Γύρευε να βρει τον εαυτό της, παρόλο που τον χάρτη τον είχε παραχωρήσει η ίδια. Περιπλανιόταν ανάμεσα στα χαρτιά, στο δάσος που σχημάτιζαν τα άκρα της, προσδοκώντας τη στιγμή που θα έβρισκε κάποιον που να έχει αποτυπώσει την αλήθεια της. Κανείς μέχρι τότε δεν τα είχε καταφέρει· ο θησαυρός παρέμενε θαμμένος.

Τίποτε από όλα αυτά δε φανέρωσε στην Κόννι.

«Γιατί με ηρεμεί».

«Μα δε μένεις συνέχεια στην ίδια στάση;»

«Ναι».

«Για ώρες;»

Η Ελίζ ανασήκωσε τους ώμους και η Κόννι έκανε έναν μορφασμό.

«Σου αρέσει να σε κοιτούν» διαπίστωσε η Κόννι.

«Κακό είναι αυτό;»

«Όχι. Παρόλο που σπάνια το παραδέχεται κανείς». Η Κόννι χαμογέλασε. «Θα έρθεις εδώ;» πρότεινε.

Προς στιγμήν η Ελίζ δεν κατάλαβε.

«Πού, δηλαδή;»

«Εδώ» είπε η Κόννι χτυπώντας τη θέση δίπλα της. Η Ελίζ υπάκουσε, ένωσε τα δροσερά δάχτυλα της Κόννι και στις δυο πλευρές του προσώπου της, σαν να ήθελε πιέζοντάς το να της δώσει άλλη μορφή. «Αυτό το πρόσωπο ευχαρίστως θα το ήθελα σε πορτρέτο» σχολίασε η Κόννι.

Το κρασί έκανε την Ελίζ να νιώθει πως χάνει τον έλεγχο.

«Θα σου κοστίσει» είπε. Έκλεισε τα μάτια και αναρωτήθηκε αν η άλλη γυναίκα κατάλαβε πως αστειευόταν.

Η Κόννι κράτησε πιο απαλά μες στις παλάμες της το πρόσωπό της. Έγειρε προς το μέρος της. Η ανάσα της ήταν γλυκιά και ζεστή. Στο φως των κεριών, η Ελίζ διέκρινε τα λεπτά της χείλη να σχηματίζουν καμπύλη, το βλέμμα της ήταν προσηλωμένο.

«Πόσο θα κοστίσει;» είπε η Κόννι.

«Πενήντα λίρες το φιλί».

Η Κόννι γέλασε.

«Πορτρέτο ζήτησα, όχι φιλί».

Οι παλάμες της Κόννι αποσύρθηκαν και η Ελίζ ένωσε εκτεθειμένη. Πήρε τα χέρια της Κόννι, που ακουμπούσαν άπρακτα στην ποδιά της, και τα ακούμπησε ξανά στο πρόσωπό της.

«Διάβασα το βιβλίο σου» είπε. «Διάβασα το *Καρδιά από κερί*».

«Και;»

«Είσαι πολύ καλή» είπε, σφίγγοντας τα χέρια της Κόννι, και η Κόννι γέλασε.

★

Η Ελίζ ξύπνησε ανακαλύπτοντας πως βρισκόταν σε ξένο κρεβάτι. Ανασήκωσε το πάπλωμα: φορούσε ακόμα το εσώρουχο και το κοντομάνικό της, όμως δε φόραγε παντελόνι. Πότε το έβγαλε; Το εντόπισε σωριασμένο στο πάτωμα, σαν στοιχείο σε σκηνή εγκλήματος. Τις μπότες της, πεταμένες άτσαλα, με τις σόλες να κοιτούν η μια την άλλη, ούτε αυτές θυμόταν να τις βγάζει. Πού βρισκόταν; Στο δωμάτιο το φως ήταν αμυδρό, μπορούσε ωστόσο να διακρίνει την πράσινη ριγέ ταπετσαρία στους τοίχους, μια μικρή ντουλάπα, ένα καλάθι αχρήστων, όλα καλόγουστα και καθαρά. Μια γούνα σε απόχρωση ταρταρούγας, με μεγάλο λευκό μπάλωμα στην τραχηλιά και λευκές πατούσες, στεκόταν καταμεσής του δωματίου και την επιτηρούσε.

«Ελπίζω να μην έχεις πρόβλημα με τον Ρίπλεϋ» ακούστηκε μια φωνή από την πόρτα.

Η Ελίζ γύρισε.

«Ο Ρίπλεϋ;»

«Η γάτα. Σώπα τώρα, μην προσπαθήσεις να σηκωθείς».

Η Κόννι πλησίασε με ένα ποτήρι νερό και δυο ασπιρίνες και τα ακούμπησε στο κομοδίνο δίπλα στην Ελίζ.

«Ευχαριστώ» μουρμούρισε εκείνη.

Η Κόννι άνοιξε τις κουρτίνες της κρεβατοκάμαρας και το ασθενικό φως του Νοέμβρη έκανε την Ελίζ να δυσανασχετήσει.

«Λυπάμαι» είπε η Κόννι, ωστόσο δεν ξανάκλεισε τις κουρτίνες.

«Τι συνέβη;» ρώτησε η Ελίζ, με βραχνή φωνή. Η Κόννι δεν απάντησε αμέσως. Ατένιζε τον κήπο. «Κόννι;»

«Τι συνέβη τότε;»

«Χτες τη νύχτα».

«Δε θυμάσαι;»

«Ναι. Όχι».

Η Κόννι έκανε τον γύρο και κάθισε στην άκρη του κρεβατιού, αντικριστά στην Ελίζ.

«Πήγαμε να φάμε. Ήπιαμε πολύ, γυρίσαμε εδώ, κι εσύ λιποθύμησες στον καναπέ».

«Λιποθύμησα στον καναπέ;»

«Ναι. Και σε κουβάλησα εδώ πάνω».

«Με κουβάλησες;»

Έμειναν να κοιτούν η μια την άλλη. Η Κόννι χαμογέλασε.

«Λυπάμαι πολύ» είπε η Ελίζ. «Έπρεπε να είχα γυρίσει σπίτι μου».

Η Κόννι άπλωσε το χέρι και ακούμπησε το μέτωπο της Ελίζ.

«Αυτό δε θα το επέτρεπα ποτέ. Όχι στην κατάσταση όπου βρισκόσουν. Κοιμήθηκες άνετα;»

«Τι ώρα είναι;»

Η Κόννι συμβουλευτήκε το ρολόι της.

«Έντεκα και είκοσι».

Η Ελίζ έκλεισε τα μάτια. Υπήρχε κάτι το ανορθόδοξο στο γεγονός ότι η ώρα ήταν έντεκα και μισή κι εκείνη ήταν ακόμα ξαπλωμένη.

«Ω, γαμώτο. Γαμώτο! Δουλεύω σήμερα».

«Αποκλείεται να δουλεύεις. Όλα είναι κλειστά τις Κυριακές. Μην πας».

«Πρέπει να πάω. Η καφετέρια».

«Και αν σου πληρώσω εγώ αυτές τις πενήντα λίρες;»

«Ποιες πενήντα λίρες;»
«Τελικά ήσουν όντως μεθυσμένη. Δε βαριέσαι».
Η Ελίζ αισθάνθηκε άβολα.
«Ξέχνα την καφετέρια» είπε η Κόννι.
Εσύ τι έχεις να χάσεις; σκέφτηκε η Ελίζ.
«Πρέπει να πάω» είπε πασχίζοντας σαν ηλικιωμένη να ανακαθίσει στο κρεβάτι.
«Ελίζ, καλή μου, ξάπλωσε».
«Κόννι...»
«Αυτή τη στιγμή δεν είσαι σε θέση να κάνεις τίποτα. Απλώς μείνε ξαπλωμένη».
Η Ελίζ έμεινε ξαπλωμένη. Της ήρθε να βάλει τα κλάματα.
«Θα σε υπνωτίσω να μην πας στη δουλειά» είπε η Κόννι.
Η Ελίζ έτριψε τα μάτια της.
«Πλάκα μου κάνεις;»
«Αστειεύομαι. Δεν κατάφερα ποτέ να πάρω το πτυχίο στον υπνωτισμό».
Η Ελίζ ένιωσε να θέλει να αντιδράσει, παρ' όλα αυτά γέλασε. Η Κόννι την κοιτούσε τρυφερά.
«Θες να σου φτιάξω ένα σάντουιτς με μπέικον;» είπε.
«Ναι, σε παρακαλώ» ικέτευε η Ελίζ.
Παρακολούθησε την Κόννι να βγαίνει από το δωμάτιο και την άκουσε να μιλά στο τηλέφωνο. Σύντομα η μυρωδιά του τηγανισμένου μπέικον ταξίδεψε στις σκάλες, περιπλανήθηκε στον διάδρομο, χώθηκε από τη χαραμάδα κάτω από την πόρτα και τρύπωσε στα ρουθούνια της Ελίζ. Έκλεισε τα μάτια της και ευχήθηκε το σώμα της να γινόταν καινούριο. Είχε τόση ανάγκη από ένα ζεστό μπάνιο.

★

Η Κόννι επέστρεψε με ένα σάντουιτς με μπέικον και δυο φλιτζάνια τσάι πάνω σε έναν δίσκο.

«Ορίστε» είπε. «Έβαλα τα δυνατά μου».

Η Ελίζ κατάφερε να ανασηκωθεί.

«Ευχαριστώ» είπε. «Πόση ώρα είναι αποδώ το Πίμλικο;»

«Μην ανησυχείς» είπε η Κόννι. «Τους ειδοποίησα».

«Τι έκανες;»

«Το Σίντλινγκ. Όνομα κι αυτό! Τους είπα πως είμαι συγγάτοικός σου και πως έχεις ίωση».

«Και σε πίστεψαν;»

«Φυσικά και με πίστεψαν».

«Με τον Γκέιμπ μίλησες;»

«Άντρας ήταν. Δεν ξέρω αν τον έλεγαν Γκέιμπ. Μου είπε όμως να σου πω περαστικά. Του εξήγησα πως θα κάνει μερικές μέρες να περάσει και πως ο γιατρός είπε να μην καταπονήσεις τον εαυτό σου».

Η Ελίζ στύλωσε το βλέμμα στο σάντουιτς. Ένωθε πα-
ράξενα που κάποιος άλλος τακτοποιούσε τη ζωή της για
εκείνη.

«Ωραία. Σ' ευχαριστώ».

Η Κόννι ήπιε μια γουλιά τσάι. Η Ελίζ διάβασε τις λέξεις
που ήταν γραμμένες πάνω στο φλιτζάνι της. I ♥ BIRD-
WORLD.*

«Δεν έπρεπε;» ρώτησε η Κόννι. «Καμιά φορά ξεπερνά
τα όρια...»

«Όχι. Δεν ξεπεράσες κανένα όριο. Ήταν αδύνατον να
πάω στη δουλειά. Απλώς – δεν περίμενα να τους τηλεφω-
νήσεις».

* Birdworld (Κόσμος των Πουλιών): Πρόκειται για γνωστό ζωολογικό
πάρκο της Αγγλίας που φιλοξενεί μόνο πτηνά. (Σ.τ.Μ.)

«Για καλό το έκανα».

Η Ελίζ αναρωτήθηκε αν είχε χάσει τη δουλειά της. Αναρωτήθηκε αν της καιγόταν καρφί. Άπλωσε το χέρι προς το φλιτζάνι της Κόννι και ακούμπησε φευγαλέα τα δάχτυλά της.

«Στ' αλήθεια έχεις πάει στον Κόσμο των Πουλιών;»

«Με μια φίλη μου και τον γιο της. Για το παιδί πήγαμε. Τελικά όμως πέρασα κι εγώ πολύ ωραία. Φλαμίνγκο, πιγκουίνοι, παπαδίτσες... Ό,τι υπάρχει και δεν υπάρχει».

«Προσπαθώ να σε φανταστώ στον Κόσμο των Πουλιών».

«Ένιωθα απόλυτα στα νερά μου στον Κόσμο των Πουλιών».

«Είσαι πολύ κομψή για ένα τέτοιο μέρος».

«Ελίζ, κανείς δεν είναι πιο κομψός από ένα φλαμίνγκο».

Γέλασαν. Η Ελίζ ήταν σίγουρη, φλέρταραν – φλέρταραν παράξενα, αγχωμένα, μετά από μεθύσι. Ποιο ήταν το επόμενο βήμα, τι θα έκανε τώρα; Άραγε είχε γίνει κάτι την προηγούμενη νύχτα; Δεν ένιωθε σαν να είχε γίνει κάτι.

«Θα ήθελες να κάνεις ένα μπάνιο;» τη ρώτησε η Κόννι, σαν να ήξερε τι είχε ανάγκη.

«Θα το ήθελα» απάντησε εκείνη, τόσο γρήγορα, που και οι δυο τους γέλασαν ξανά. «Νιώθω τόσο απαίσια. Χίλια συγγνώμη».

«Έλεος πια. Φαίνεσαι μια χαρά».

«Ψέματα λες. Το δέρμα μου».

«Είσαι πανέμορφη. Μην ανησυχείς. Πάω να γεμίσω την μπανιέρα».

Άφησε την Ελίζ μόνη, να τρώει το σάντουιτς με μπέικον. Το διαμέρισμα του Τζον δεν είχε μπανιέρα και η εξώπορτα του σπιτιού της Κόννι φάνταζε μίλια μακριά. Το λιπαρό σάντουιτς ήταν βάλσαμο, ένιωσε να κυλά πάλι αίμα στις

φλέβες της, ωστόσο ήξερε πως η μέρα εξελισσόταν πέρα από τον δικό της έλεγχο.

Ξαφνικά σκέφτηκε: *Η Κόννι θα με κρατήσει φυλακισμένη. Ο παραλογισμός από το χθεσινό μεθύσι της αποτίναξε κάθε ψήγμα αντίστασης στη σκέψη αυτή, που στο μυαλό της ηχούσε σχεδόν σαν ευχή – ένα μικρό κορίτσι στην αγκαλιά αυτής της ισχυρής και ταλαντούχας γυναίκας, η οποία δεν άφηγε ανόητα πράγματα όπως η αφυδάτωση να την εμποδίσουν να υποδυθεί πως είναι κάποια άλλη για να μην πάει η Ελίζ στη δουλειά, για να την κρατήσει στη ζέστη του σπιτιού ένα ψυχρό πρωινό του Νοέμβρη, να της ετοιμάσει την μπανιέρα και να της δώσει ένα στρωμένο, καθαρό κρεβάτι.*

Όταν το μπάνιο ήταν έτοιμο, γλίστρησε μέσα στην μπανιέρα και κόντεψε να δακρύσει από την καθαρότητα του ζεστού νερού.

«Πάω στο Χιθ να βάλω σε τάξη τις σκέψεις μου!» φώναξε η Κόννι.

Η Ελίζ ξαφνιάστηκε που η Κόννι την εμπιστευόταν αρκετά ώστε να την αφήσει μόνη στο σπίτι. *Θα μπορούσα να είμαι κλέφτρα! σκέφτηκε. Θα μπορούσα να είχα μεθοδεύσει την παρουσία μου εδώ για να βουτήξω την τσάντα της και τα κοσμήματά της. Από την άλλη, όμως, βλέπει σε τι κατάσταση βρίσκομαι. Ούτε μια πρόταση δεν μπορώ να αρθρώσω σωστά.*

Έφερε στον νου της την Κόννι σαν μάγισσα μες στο δάσος, που τριγυρνά για να ψαρέψει κι άλλες Γκρέτελ και να τις φέρει στο σπίτι της, δελεάζοντάς τες με σταφιδόφωμα και γλυκά. Ωστόσο, μία ώρα αργότερα, η Κόννι επέστρεψε με μάγουλα αναφοκοκκινισμένα, την κυριακάτικη εφημερίδα παραμάσχαλα, και είπε:

«Αν υπάρχει μια κατηγορία ανθρώπων που άνετα θα ήθελα να τους δω σφαγμένους, είναι αυτοί που αφήνουν τα σκυλιά τους να χέζουν οπουδήποτε και δεν τα μαζεύουν ποτέ».

Εκείνη τη μέρα, η Κόννι ένωθε απογοητευμένη με κάτι –ήταν πιο ήπια, πιο ανοιχτή από ό,τι φαινόταν να είναι στο εστιατόριο του Σόχο– κι ήταν επίσης πιο τρυφερή με την Ελίζ. Κάθισε μαζί της στον καναπέ στο μπροστινό σαλόνι, κι ενώ άρχισε να πέφτει το πρώιμο σκοτάδι του Νοέμβρη, η Ελίζ ακόμα δεν έλεγε να φύγει από το σπίτι. Είδαν ένα επεισόδιο από το *We, The Accused* στο BBC2, διότι της Κόννι τής άρεσε το μυθιστόρημα του 1935 του Έρνεστ Ρέυμοντ και ήθελε να δει πώς το είχαν μεταφέρει στη μικρή οθόνη. Η Ελίζ έγειρε, ακούμπησε το κεφάλι στην ποδιά της Κόννι και στο τέλος αποκοιμήθηκε, με τα δάχτυλα της Κόννι να της χαϊδεύουν τους κροτάφους με μια τρυφερότητα που ποτέ δεν είχε βιώσει στην ενήλικη ζωή της.

2017

ΔΕΚΑΤΕΣΣΑΡΩΝ ετών σκότωσα τη μητέρα μου. Πριν τα δεκατέσσερα, την κρατούσα πάντα στο παρασκήνιο της ζωής μου, να καταπιάνεται με κάτι που ήταν πάντα πιο ενδιαφέρον από αυτά που κάνουν οι συνηθισμένες μαμάδες, περιμένοντας από μένα να της δώσω το σύνθημα για να εμφανιστεί στη ζωή μου. Όμως η μητέρα μου δεν ήταν ποτέ έτοιμη, δεν εμφανίστηκε ποτέ. Από τα δέκα μέχρι τα έντεκα, έλεγα στους συμμαθητές μου πως το είχε σκάσει με ένα ρωσικό περιοδεύον τσίρκο και πως ζούσε σε σκηνές από τομάρια βουβαλιών. Έγραφα καρτ ποστάλ με ορεινά τοπία με τον δικό της γραφικό χαρακτήρα και τις έφερνα στο σχολείο. «Να, βλέπετε; Εκεί είναι. Σας το έλεγα εγώ!»

«Οι κάρτες δεν έχουν γραμματόσημο» είχε πει ένα παιδί που το έλεγαν Χάμιλτον Τάννερ. Τον μίσησα.

«Τις στέλνει μέσα σε φάκελο» του είχα απαντήσει. «Ο μπαμπάς μου τους έχει πετάξει».

Ήμουν πάντα έτοιμη να σκαρώσω τη συνέχεια της ιστορίας μου και να οχυρωθώ στα χαρακώματα της μυθοπλασίας. Από τα παιδικά μου χρόνια είχα πει ό,τι ψέμα υπήρχε και δεν υπήρχε, η μητέρα μου όμως ήταν μια ιστορία που με άφηγε δίχως απαντήσεις. Σύμφωνα με τον μπαμπά μου, είχε φύγει προτού κλείσω τον πρώτο χρόνο της ζωής μου, την απουσία της ωστόσο την ένιωσα πιο έντονα όταν

πήγα στο δημοτικό. Όταν όλες οι άλλες μαμάδες στριμώχνονταν στην αυλόπορτα και συζητούσαν μεταξύ τους με σταυρωμένα τα χέρια, ενώ τα παιδιά τους πάσχιζαν να κουμπώσουν το φερμουάρ του μπουφάν τους. Στα πάρτι γενεθλίων, οι ίδιες αυτές μαμάδες οργάνωναν απίστευτα απογεύματα με παιχνίδι, φαγητό και διασκέδαση, και κάθε φορά είχαν στον νου τους να με φροντίσουν περισσότερο, γεγονός που έκανε τα υπόλοιπα παιδιά να με μισούν. Δεν ήταν κι άσχημα που με πρόσεχαν, ωστόσο δεν έπαψα ποτέ να αναρωτιέμαι: *Πού να είναι τώρα η δική μου μητέρα; Τι να κάνει; Γιατί ό,τι κάνει δεν το κάνει μ' εμένα;*

Παλιά τρελαινόμουν για ιστορίες με βρέφη που έβγαιναν μέσα από φυτά, ή με ζώα που μεταμορφώνονταν σε ανθρώπους. Μελετούσα τους αρχαιοελληνικούς μύθους – πώς ένα βρέφος μπορούσε να γεννηθεί από μια ηλιαχτίδα, από έναν κεραυνό ή από έναν κύκνο. Ένωθα μια συγγένεια με τα βρέφη αυτά, με αυτά τα άλλα είδη ανθρώπου – μια επικίνδυνη συγγένεια, οφείλω να πω, διότι εγώ δεν ήμουν παρά ένας απόλυτα φυσιολογικός άνθρωπος. Ο Οβίδιος δε θα έγραφε ποτέ για μένα. Δεν ήμουν θεότητα. Όμως από πού είχα ξεφυτρώσει, από ποιο σώμα; Ποιας γυναίκας η καρδιά είχε χτυπήσει δυνατά για τον πατέρα μου;

Δεν έβρισκα καμία απάντηση, έτσι ξεκίνησα να χρησιμοποιώ την άφαντη μητέρα μου για να φαντάζω η ίδια πιο μυστηριώδης κι ασυνήθιστη, αντί να είμαι αξιοθρήνητη. Διηγούμουν απλόχερα ασυνάρτητα δράματα, ειδύλλια, άφηνα τη φαντασία των άλλων να οργιάζει. Προσπαθούσα σκληρά. Αν δε με απατά η μνήμη μου, είχα αυτή την ιστορία με τους Ρώσους ακροβάτες, την ιστορία της εγκληματία που έγινε φυγάς (είχε κλέψει ένα ανεκτίμητο διαμαντένιο

μενταγιόν, αλλά δεν έφταιγε εκείνη) και το σενάριο με το πλοίο – εκείνη ήταν καπετάνισσα σε εμπορικό πλοίο που έπλεε γύρω από τις Μπαχάμες. Όμως τα παιδιά είναι φιλόποπτα, τους αρέσει η τάξη, η κανονικότητα. Οι συμμαθητές μου με θεωρούσαν φρικιό, ή, ακόμα χειρότερα, αγαθή. Τι σόι πλάσμα ήμουν, ώστε η μητέρα μου δεν έμεινε στο πλευρό μου – όσο δύσκολο κι αν ήταν για μια τέτοια διαβόγητη κλέφτρα. Όταν διαβάζαμε μύθους και παραμύθια στο μάθημα της λογοτεχνίας, ο Χάμιλτον Τάννερ, για τον οποίο τα αισθήματα απέχθειας που ένιωθα ήταν αμοιβαία, μου είπε μια μέρα:

«Η μαμά σου έκανε συμφωνία με τον Διάβολο. Τη μεταμόρφωσε σε τέρας».

★

Το μόνο που ήξερα για εκείνη ήταν όσα μου είχε πει ο πατέρας μου: το όνομά της ήταν Ελίζ Μορσό, με είχε κάνει νέα, όταν ζούσαν ακόμα στη Νέα Υόρκη. Και ότι έφυγε, τριάντα τέσσερα χρόνια πριν, προτού συμπληρώσω το πρώτο έτος της ηλικίας μου. Δεν υπήρχαν φωτογραφίες που να μας δείχνουν μαζί· ο πατέρας μου δεν είχε καμία. Δεν είχε αφήσει τίποτε γραμμένο σε χαρτί, ούτε κάποιο ίχνος της σε κάποιο αντικείμενο που ήταν κάποτε δικό της. Απ' ό,τι ήξερα, ο πατέρας μου ποτέ δεν κατάφερε να την εντοπίσει μετά τη φυγή της – είτε τα παράτησε, μην έχοντας καμία διάθεση να την κυνηγήσει, είτε του είπε εκείνη να μην το κάνει. Ο ίδιος δεν ήθελε να διευκρινίσει. Περίμενα την κατάλληλη στιγμή –που ερχόταν σπάνια– ώστε να ρωτήσω για εκείνη, και ενίοτε ο πατέρας μου μου παραχωρούσε κάποιες πληροφορίες. *Είχε κοντά πόδια.* (Κοντά πόδια! Τι ρόλο παίζει αυτό στην προσωπικότητά της – ή

στην ικανότητά της να τραπεί γρήγορα σε φυγή;) Τα μαλλιά της είχαν το ίδιο χρώμα με τα δικά σου. (Αυτό πολύ μου άρεσε.) Ήταν δύσκολος άνθρωπος. Ήταν αισιόδοξη. Μια φορά που είχε πει λίγο παραπάνω, μου είπε: Δεν ήταν γραφτό μας. Είχε ευέξαπτο χαρακτήρα.

Ο πατέρας μου μου έλεγε πως δε θυμόταν πολλά, ή πως ήταν πολύ παλιά – από τότε μας έχουν συμβεί τόσα και τόσα, Ρόουζι – και είσαι μια χαρά, έτσι δεν είναι; Οπότε δεν έμαθα ποτέ πώς γνώρισε την Ελίζ, ούτε γιατί του έδωσαν την επιμέλειά μου. Ξέρω πως η διαμονή μας στη Νέα Υόρκη ήταν σχετικά σύντομη, διότι με έφερε πίσω στην Αγγλία πριν από τα πρώτα μου γενέθλια. Ήθελε να με προστατέψει για να μην πληγωθώ, φαντάζομαι, και έβαλε στόχο να γίνει ταυτόχρονα και μάνα και πατέρας, ζητώντας από μένα να κοιτάζω μόνο τον εαυτό μου και τη ζωή μου και να μη σκέφτομαι τι είχε συμβεί στο παρελθόν. Ανέκαθεν υπήρξε στοργικός. Δεν ήθελε να μου φορτώσει τίποτα. Ωστόσο πάντα ένιωθα πως η άρνησή του να δεχτεί να πει δυο κουβέντες ήταν κι εκείνη που προκάλεσε τη μεγαλύτερη ζημιά.

Δεν του είναι εύκολο να μιλήσει γι' αυτό, έλεγε η συγχωρεμένη η γιαγιά μου, η Τσέρρυ, η μητέρα του πατέρα μου. Κατά τη γνώμη μου, πιο δύσκολο ήταν να μη μιλάμε για αυτό, τα φαινόμενα ωστόσο έδειχναν πως είχε παρθεί μια απόφαση της οποίας τους λόγους αγνοούσα. Και η γιαγιά Τσέρρυ τηρούσε σιγή ιχθύος σχετικά με την Ελίζ, λες και, αν άνοιγε το στόμα της για να μιλήσει για κείνη, θα ξεστόμιζε κατάρα.

Όταν ρώτησα τη γιαγιά μου αν είχε γνωρίσει ποτέ της την Ελίζ, εκείνη αποκρίθηκε πως όχι. «Ύπουλο θηλυκό» σχολίασε, χαρακτηρισμός που μου φάνηκε άδικος για κά-

ποιον που δεν είχε γνωρίσει ποτέ της. Ωστόσο, στα μάτια της γιαγιάς μου, πώς θα μπορούσε να είναι κάτι άλλο πέρα από πανούργα γυναίκα, πέρα από μια γυναίκα που εκτέλεσε ένα ταχυδακτυλουργικό κόλπο – μπαίνοντας μέσα σ' ένα μαγικό κουτί απ' όπου εξαφανίστηκε;

Κι έτσι, στο τέλος, τη σκότωσα μόνη μου. Οι φανταστικές περιπέτειές της που γεννούσε το μυαλό μου είχαν φέρει κι εμένα και τους συμμαθητές μου σε δύσκολη θέση. Στα δεκατέσσερα δε χρειάζομαι πια τους Χάμιλτον Τάννερ αυτού του κόσμου για να μου πουν τι απέγινε η μαμά μου. Δεν είχε σπάσει τον λαιμό της στην κούνια του ρωσικού τσίρκου, ούτε σάπισε στη φυλακή μαζί με άλλους κλέφτες σμαραγδιών, ούτε καραβοτσακίστηκε στα βράχια στις Μπαχάμες. Δεν ήταν κανένα τέρας. Ήταν απλά... νεκρή. Ο μπαμπάς μου ήταν σύμφωνος με αυτή την εκδοχή – στην πραγματικότητα, θεωρούσε πάντα πως καλύτερα ήταν να παριστάνουμε πως η μητέρα μου δεν υπήρξε ποτέ, σαν παραμύθι που με τα χρόνια σβήνει από τη μνήμη. Αυτή τη στάση είχε υιοθετήσει απ' όταν ήμουν ακόμα πολύ μικρή, και, καθώς μεγάλωνα, τη διατήρησε μόνο και μόνο επειδή δεν ήξερε τι άλλο να κάνει. Μην έχοντας μάθει τη μητρική γλώσσα, δεν μπορούσε ούτε σ' εμένα να τη διδάξει. Χίλιες φορές καλύτερα να τη φανταζόμασταν νεκρή.

Καθώς όμως έμπαινα στα είκοσι, άρχισα να γνωρίζω ανθρώπους που είχαν πραγματικούς γονείς – με τους οποίους είχαν ζήσει όλη τους τη ζωή – και που είχαν βιώσει στ' αλήθεια την απώλειά τους. Είδα την οδύνη τους, την αδιέξοδη απελπισία, το αίσθημα πως ο πόνος δε θα έφευγε ποτέ. Πήγα στην κηδεία της μητέρας μιας φίλης και ακολουθήσα με το βλέμμα το φέρετρο να χάνεται πίσω από

μια κουρτίνα, η φίλη μου το παρατηρούσε κι αυτή, το πρόσωπό της αγνώριστο από τη θλίψη. Η απώλεια της δικής μου μητέρας ήταν για μένα πόνος αισθητός αλλά διαφορετικός. Το δικό μου πένθος ήταν κλειδωμένο σε-ντούκι, ένα σπίτι του οποίου δεν είχα το κλειδί, τοποθεσία στον χάρτη που δεν μπορούσα να προφέρω. Κάποια μέρα ίσως να μου φανερωνόταν και να με συντάρραζε, όμως πο-τέ δε μίλησα σε κανέναν για τον φόβο μου αυτόν. Δεν είχα μητέρα, ποτέ δεν είχα, οπότε πώς μπορούσε να μου λείπει κάτι που ουσιαστικά δεν είχα χάσει ποτέ;

Δε μιλούσα ποτέ για τη λαχτάρα. Για το θαύμα που περίμενα. Έλεγα μόνο: Δεν μπορεί να σου λείπει κάτι που δεν είχες ποτέ!

★

Υπήρχαν περίοδοι που δεν τη σκεφτόμουν. Και άλλες πε-ρίοδοι της ζωής μου που ένιωθα πιο έντονη την απουσία της. Όταν οι διαδικτυακές μηχανές αναζήτησης άρχισαν να διαδίδονται, χρησιμοποίησα τα δίκτυα τους για να την εντοπίσω – όμως ποτέ δεν κατάφερα να βρω κάποια Ελίζ Μορσό τις ατέλειωτες αυτές μοναχικές νύχτες, όπου, με μόνη μου συντροφιά ένα μπουκάλι κρασί, χανόμουν ζαλι-σμένη σε δαιδάλους ιστοσελίδων με οικογενειακά δέντρα. Υπέθετα πως το όνομα Μορσό δεν ήταν το αληθινό της επώνυμο. Μορσό στα γαλλικά σημαίνει κομμάτι ή μέρος, και πίστευα πως η επιλογή του θα ήταν κάποιο αστέιο από την πλευρά της. Όλες οι προσπάθειες ήταν άκαρπες. Οι διαδικτυακές διαδρομές μου δεν είχαν ποτέ κανένα απο-τέλεσμα.

Θεωρούσα πως ποτέ δεν είχε δώσει στον πατέρα μου όλα τα στοιχεία που συνέθεταν την προσωπικότητά της –

άλλωστε, μεταξύ εραστών, ποιος ανοίγει όλα τα χαρτιά του; Στην περίπτωση της όμως, ίσως και να φανέρωσε ακόμη λιγότερα για τον εαυτό της. Ένα όνομα που το δανείστηκε ίσως από μια λίστα με ήρωες λογοτεχνικών έργων. Στον πατέρα μου δεν είχε φανερώσει παρά ελάχιστα στοιχεία, τα οποία κι εκείνος μετέφερε σ' εμένα, και, όπως αποδείχτηκε, δεν μπορούσα να τα χρησιμοποιήσω με κανέναν απολύτως τρόπο.

Ο ΣΥΝΤΡΟΦΟΣ ΜΟΥ ο Τζο κι εγώ περάσαμε την τελευταία εβδομάδα του καλοκαιριού του 2017 μαζί με τον πατέρα μου στη Γαλλία, όπου και έμενε μόνιμα πια. Ο πατέρας μου είχε πρόσφατα ξεπεράσει καρκίνο του προστάτη και είχε κατατρομάξει· η σύζυγός του η Κλαιρ καταγόταν από τη Βρετάνη, οπότε πήγαν κι εγκαταστάθηκαν μόνιμα εκεί, σε ένα μικρό αγροτόσπιτο που στο παρελθόν ανήκε στους γονείς της. Εκείνη την εποχή, οι επισκέψεις μας ήταν σπάνιες και κανονίζονταν κυρίως με μηνύματα στο κινητό – το γεγονός αυτό, μαζί με την υποχώρηση της ασθένειας, έκανε το συγκεκριμένο ταξίδι σημαντικό για μένα. Ο Τζο πίστευε πως εγώ κι ο πατέρας μου πάσχαμε από ένα είδος συναισθηματικής «δυσκοιλιότητας» – από την άλλη, ωστόσο, ο Τζο προερχόταν από μια οικογένεια που σε έκανε να νιώθεις πως συμμετέχεις σε ερασιτεχνική παράσταση της *Λυσσασμένης γάτας*.

Ο μπαμπάς μου λάτρευε τον ωκεανό. Πάντα του άρεσε να βρίσκεται κοντά στο νερό και, στο τέλος, ο Τάμεσης δεν του αρκούσε. Ο Τζο κι εγώ είχαμε ρίξει τα περισσότερα χρήματά μας στα Τζορίτος, την επιχείρηση του Τζο με τα μπουρίτος, κι έτσι όταν μας πρότειναν δωρεάν διακοπές στον ξενώνα του σπιτιού τους δεχτήκαμε, παρά τις επιφυλάξεις του Τζο. Εκείνη την εποχή, είχαμε θεωρήσει πως

ήταν λάθος μας να δεχτούμε, ωστόσο μακροπρόθεσμα αποδείχτηκε πως δεν ήταν. Κλειστήκαμε όλοι μες στο σπίτι, ατενίζοντας από τα παράθυρα τον μολυβένιο ουρανό. Στη σκοτεινή θάλασσα εναλλάσσονταν ανά ζώνες οι αποχρώσεις του γκρι· λαχταρούσα ήλιο και ονειρευόμουν χρυσές παραλίες. Και από την αρχή της εβδομάδας ο μπαμπάς φερόταν παράξενα: τη μια στιγμή ήταν ομιλητικός και την άλλη φαινόταν αποκαρδιωμένος. Ένωσα σχεδόν σωματικό πόνο στην ιδέα πως ο καρκίνος θα μπορούσε να έχει επιστρέψει.

«Είναι καλά;» ρώτησα την Κλαιρ το πρώτο πρωινό αφότου φτάσαμε, όταν εκείνος είχε πάει στην αγορά μαζί με τον Τζο για να φέρουν ψωμί.

Η Κλαιρ, λιλιπούτεια μέσα στη βρετόνικη κουζίνα της, έβγαλε τα πολυεστιακά γυαλιά της κι έτριψε τα μάτια της.

«Ο Ματ είναι μια χαρά – με τον καρκίνο εννοώ. Νομίζω όμως πως ανησυχεί για σένα».

«Ανησυχεί για μένα; Γιατί;»

«Θα πρέπει να ρωτήσεις τον ίδιο» απάντησε αναστενάζοντας η Κλαιρ. «Πιστεύω πως έχει πάθει μια μικρή κατάθλιψη». Έκλεισε τα μάτια της. «Τα έχει αυτά η ηλικία μας».

«Μα κάναμε τόσο δρόμο!» διαμαρτυρήθηκα, λες και είχαμε ταξιδέψει με καραβάνι πάνω σε καμήλες για έξι μήνες για να τους βρούμε μες στην έρημο, αντί για μια απλή διαδρομή με αυτοκίνητο και φεριμπότ.

«Το ξέρω» είπε η Κλαιρ δίχως να αλλάξει τόνο στη φωνή της. «Απλώς μίλα του, Ρόουζ. Πιστεύω πως θα ήθελε να προσπαθήσεις να του μιλήσεις».

Ο μπαμπάς στάθηκε τυχερός που γνώρισε την Κλαιρ. Όσο για την Κλαιρ, δεν ξέρω αν νιώθει ιδιαίτερα τυχερή,

εγώ όμως χαίρομαι που υπάρχει στη ζωή του. Συναντήθηκαν όταν είχαν και οι δύο πατήσει τα πενήντα, σε ένα καλοκαιριάτικο πάρτι που έκανε ο φίλος κάποιου φίλου τους, και παντρεύτηκαν όταν εγώ ήμουν είκοσι έξι ετών. Φυσικά δε με άφησε αδιάφορη το γεγονός ότι ο πατέρας μου κατέληξε με μια Γαλλίδα, δεδομένου ότι κι η μητέρα μου γαλλικό όνομα είχε, ωστόσο δεν του έκανα ποτέ λόγο για τη σύμπτωση αυτή. Η Κλαιρ απείχε πολύ από την κακιά μητριά. Καταλάβαινε τον πατέρα μου και τον αγαπούσε, αυτό ήταν ολοφάνερο, πάντα όμως δίχως να διαπραγματεύεται τους όρους της. Νομίζω πως αυτό οφειλόταν στο γεγονός πως είχε ξαναπαντρευτεί στο παρελθόν. Είχε κάνει λάθη κι είχε μάθει από αυτά και, την επόμενη φορά, διάλεξε διαφορετικό τύπο άντρα. Με τον πατέρα μου έδειχνε να έχει μεγάλη αυτοπεποίθηση –την οποία εκδήλωνε με την αυτοκυριαρχία της και τη διορατικότητα που είχε για το μέλλον τους–, όμως το έκανε με τρόπο ωραίο και ευγενικό. Τη θαύμαζα γι' αυτό. Ο πατέρας μου χρειαζόταν τη σιγουριά της. Εντέλει συνειδητοποιούσα πως χρειαζόταν να ξέρει πού βρίσκεται.

Συχνά αναρωτιόμουν τι να είχε πει στην Κλαιρ για το παρελθόν του, για τότε που ήταν ελεύθερος, προτού γίνει πατέρας μου. Το σίγουρο είναι πως εκείνη δε με ρώτησε ποτέ τίποτε. Στον ξενώνα τους πάντως, πάνω στο κομοδίνο, υπήρχε κορνιζαρισμένη μια φωτογραφία μ' εμένα και τον μπαμπά. Εγώ πρέπει να ήμουν γύρω στα δύο, με έναν κότσο ψηλά στο κεφάλι, πιασμένο με πολύχρωμο φιόγκο. Κρατώ το χέρι του και φαίνομαι σαν να ξύνω το πόδι μου, στεκόμαστε σε ένα μέρος που μοιάζει με ζωολογικό κήπο. Ήταν μυώδης τότε. Τα μαλλιά του σκούρα, τα πόδια ανοιχτά σε επιθετική στάση. Φυσικά και αναρωτήθηκα ποιος

είχε τραβήξει τη φωτογραφία. Ίσως να ρώτησα κιόλας, ώσπου έμαθα πια να μη ρωτώ. Κανείς δεν την είχε τραβήξει. Μόνοι μας την τραβήξαμε.

★

«Πάμε μια βόλτα;» πρότεινα στον πατέρα μου εκείνο το απόγευμα.

Συμφώνησε όπως πάντα με ένα νεύμα του κεφαλιού, κοιτάζοντας μέσα από το χαμηλό μπροστινό παράθυρο του σπιτιού προς τη θάλασσα.

«Στην παραλία;» είπε, λες και υπήρχε κι άλλο μέρος όπου θα μπορούσαμε να πάμε.

Κατεβήκαμε στην ακρογιαλιά με τα χαλίκια που βρισκόταν κάτω από το σπίτι, αποφεύγοντας να πατήσουμε κουφάρια από καβούρια, σκύβοντας για να πιάσουμε κάποιο όστρακο σωλήνα ή κάποιο ψόφιο στρείδι, απομεινάρια της θαλάσσιας ζωής που δεν μπορούσε να επιβιώσει έξω από το νερό. Οι γλάροι πετούσαν σε κύκλους πάνω από τα κεφάλια μας, κρώζοντας. Σκέφτηκα πως ίσως η Κλαιρ είχε καταλάβει λάθος. Θα μου πει πως η αρρώστια επέστρεψε, δεν υπάρχει αμφιβολία.

«Θα ξαναπιάσετε δουλειά αμέσως;» είπε σκύβοντας πάνω στα χαλίκια.

«Ναι, αμέσως μόλις επιστρέφουμε σπίτι».

Ο πατέρας μου ατένισε τον ανοιχτό ορίζοντα του Ατλαντικού ωκεανού. Περιεργάστηκα το προφίλ του, τις λεπτές γραμμές του προσώπου του, τη μεγάλη μύτη, τα μήλα του προσώπου του, αιχμηρά σαν κόκαλο σουπιάς, τα ατημέλητα φαρά μαλλιά του. Ήταν εξήντα τεσσάρων ετών κι εγώ τριάντα τέσσερα. Πάντα ήμασταν οι δυο μας. Ήξερα πως απεχθανόταν το γεγονός ότι δούλευα σε καφετέρια, παρό-

λο που ήταν ένα ωραίο, πολυσύχναστο μαγαζί, ονόματι Κλιν Μπιν. Πόσες φορές τον είχα ακούσει να με χαρακτηρίζει «γερό μυαλό» όταν αναφερόταν σ' εμένα. Δεν αποκλείεται να είχα πράγματι γερό μυαλό με τον έναν ή τον άλλο τρόπο και να έπρεπε να αξιοποιήσω αλλιώς τη ζωή μου, παρόλο που ποτέ δεν κατάλαβα πώς θα μπορούσε να είναι αυτό το «αλλιώς». Ακόμα και η καλύτερή μου φίλη, η Κέλλυ, είχε αρχίσει να θίγει το ζήτημα, με υπαινιγμούς ότι το Κλιν Μπιν μου έπεφτε λίγο. *Εσύ θα μπορούσες να ασχοληθείς με ό,τι θες, Ρόουζι! Κόβει το μυαλό σου. Απλώς πρέπει να το πάρεις απόφαση. Σε παρακαλώ.*

Ο πατέρας μου δεν έδειχνε να καταλαβαίνει πώς είχα φτάσει στο σημείο αυτό, παρόλο που ήταν ο άνθρωπος που είχε παρακολουθήσει την πορεία μου από κοντά κι από την πρώτη στιγμή. Είχα σταματήσει πλέον να υπερασπίζομαι τον εαυτό μου, ωστόσο εξακολουθούσα να υπερασπίζομαι τον Τζο. Θα κάναμε μεγάλη επιτυχία με τα Τζορίτος. Δεν είχαμε πει τίποτα για τα Τζορίτος στον πατέρα μου. Διότι θα ανοίγαμε τον ασκό του Αιόλου.

«Ρόουζι,» είπε. «Θα μπορούσα να σου συμπληρώσω εγώ κάποια χρήματα, ξέρεις. Όχι πολλά, αλλά ένα ποσό. Δεν υπάρχει κάποιο μάθημα ή κάτι τέλος πάντων που θα ήθελες να παρακολουθήσεις; Να μάθεις μια γλώσσα; Μια τέχνη;»

«Μπαμπά».

Σήκωσε τα χέρια ψηλά.

«Συγγνώμη. Συγγνώμη». Σώπασε. «Έχεις ήδη πτυχίο».

«Ναι. Έχω πτυχίο» είπα. Αυτή η συζήτηση τραβούσε μια δεκαετία τώρα. Δέκα χρόνια περνούν σαν αστραπή αν δεν τα μετράς. Αφότου αποφοίτησα, λίγο μετά τα είκοσι, με πτυχίο αγγλικής φιλολογίας, δούλεψα κυρίως σε θέσεις γραμματειακής υποστήριξης σε σχετικά αξιοπρεπείς και

ενδιαφέρουσες επιχειρήσεις. Όμως ποτέ δεν πίεσα τον εαυτό μου. Ουσιαστικά διεκπεραιώνω, διευκόλυνα και διαχειριζόμουν σχέδια και φιλοδοξίες άλλων. Όταν ο Τζο πρότεινε την ιδέα με τα μπουρίτος πριν από δύο χρόνια, αποφάσισα να παραιτηθώ από τη δουλειά μου ώστε να στήσουμε μαζί τη δική μας επιχείρηση. Σκέφτηκα, *Καλή μαγείρισσα είμαι*, και ότι με τρώμαζε να είμαι υπάλληλος για την υπόλοιπη ζωή μου.

«Είσαι ευτυχισμένη;» είπε ξαφνικά ο πατέρας μου.

Τον κοίταξα θορυβημένη. «Όχι» ήταν η λέξη που ήθελα να αρθρώσω. Και ακούγοντας τη λέξη αυτή να ηχεί στο μυαλό μου, ένιωσα πως δεν ήταν η απάντηση που έπρεπε να θέλει να δώσει μια υγιής γυναίκα στην ηλικία μου. Μπορούσα να διακρίνω την ευτυχία στους χτύπους της καρδιάς μου, σε μια γουλιά νερό, στην κλεφτή ματιά ενός αγνώστου – ένιωθα όμως πως πιο πολύ μπορούσα να γευθώ την ευτυχία των άλλων παρά τη δική μου. Δε θα μπορούσα να περιγράψω τι με έκανε ευτυχισμένη, κι ωστόσο είχα κουραστεί να προσπαθώ συνεχώς να βελτιώνω τον εαυτό μου. Να αναζητώ ανάμεσα στους πολλούς σκάρτους μου εαυτούς τον καλύτερο εαυτό μου. Ο Τζο σηκωνόταν από το κρεβάτι και ήταν απλά ο Τζο, εμένα όμως με κατέτρυχε ο απογοητευτικός εαυτός μου, ή οι άλλες καλύτερες εκδοχές του που κυοφορούσα εντός μου. Το διαδίκτυο με ενημέρωνε καθημερινά πως υπήρχαν πολλές οδοί για την ευτυχία – το σωστό κολάν για τη γιόγκα, ένα αρωματικό κερί, ένα φυτό που σου αλλάζει τη διάθεση. Όμως το διαδίκτυο μου πέρασε και ένα υποδόριο μήνυμα, ένα βέλος στο υποσυνείδητο που το ένιωθα να διαπερνά τη σάρκα μου – στα τριάντα πέντε, πρέπει να έχει κανείς τακτοποιηθεί στη ζωή του.

Ένωσα να καταρρέω.
«Είμαι λίγο αγχωμένη τον τελευταίο καιρό».
«Μίλησα με τον Τζο στην αγορά» συνέχισε ο μπαμπάς.
«Μου είπε πως σκέφτεστε να κάνετε οικογένεια».
Στράφηκα προς το μέρος του δύσπιστη.
«Ο Τζο σου το είπε αυτό;»
«Πάνω στην κουβέντα το ανέφερε. Δεν εννοούσε αμέ-
σως».
«Μάλιστα».
«Κάτι που, φαντάζομαι, είναι φυσιολογικό να σκέφτεται
μια γυναίκα στην ηλικία σου».
«Ναι» είπα μαγκωμένη.
«Μπορεί αυτό να σε βάλει σε μια τάξη» είπε.
«Ορίστε;»
«Μπορεί να σε...»
«Σε άκουσα».
Ο πατέρας μου έμοιαζε να βασανίζεται.
«Μην το παίρνεις στραβά. Ήθελα μόνο να πω, Ρόουζι...
ένα μωρό δεν είναι κακό πράγμα».
«Εξαρτάται ποιος το κάνει».
«Η Κέλλυ μια χαρά δεν τα πάει;» είπε, αγνοώντας την
απάντησή μου. Ήξερα την Κέλλυ από την πρώτη εβδομάδα
του γυμνασίου· το ίδιο κι ο μπαμπάς μου, επειδή ήμασταν
αχώριστες από την αρχή, συνεχώς βρισκόμασταν η μια στο
σπίτι της άλλης. Τώρα είχε μια κόρη, τη Μολ, τεσσάρων
ετών, και πρόσφατα είχε μοιραστεί μαζί μου, με φωνή που
μόνο φύχραιμη δεν ήταν, πως μόλις είχε ανακαλύψει ότι
ήταν ξανά έγκυος. Δεν ήταν η μόνη – όλες οι φίλες που
είχα κρατήσει από το σχολείο και το πανεπιστήμιο ήταν
γυναίκες προσγειωμένες που έκαναν παιδιά, παντρεύονταν
και αγόραζαν σπίτια. Δεν είπα τίποτα.

Η πατέρα μου ξερόβηξε.

«Όταν πίστεψα πως –ας πούμε– θα πέθαινα, το μόνο που ήθελα ήταν να ξέρω πως θα ζούσες μια ευτυχισμένη ζωή όταν θα έφευγα από δίπλα σου».

«Δεν έφυγες όμως. Οπότε μπορώ να συνεχίσω να ζω χάλια».

«Ρόουζι, σοβαρέψου. Ξέρω πως δεν ήταν πάντα εύκολο για σένα. Το μόνο που θέλω να πω όμως... είναι πως θα γινόσουν εκπληκτική μητέρα».

Για λίγη ώρα δεν μπορούσα να αρθρώσω λέξη.

«Μπαμπά» είπα, με φωνή που δεν έβγαине. «Μη».

Σώπασε, και μείναμε για λίγα λεπτά αμίλητοι. Γύριζα ξανά και ξανά ένα χαλίκι μες στην παλάμη μου. «Πώς μπορείς να λες πως κάτι τέτοιο θα με έβαζε σε τάξη;» είπα ξαφνικά. «Κι εγώ τι ρόλο παίζω τις τελευταίες τρεις δεκαετίες;»

«Δεν το εννοούσα έτσι».

«Όμως έτσι ακούστηκε. Δεν μπορείς να το λες αυτό».

«Λυπάμαι» είπε. «Τα έκανα θάλασσα».

Ήταν αργά το απόγευμα και άνεμος φυσούσε από τη θάλασσα, σηκώνοντας μικρά κύματα με λευκό αφρό. Το φθινόπωρο πλησίαζε. Σκέφτηκα το Λονδίνο, αυτά που είχα εκεί και αυτά που μου έλειπαν.

«Δεν τα έκανες θάλασσα, μπαμπά» είπα. «Μια χαρά είμαι».

ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΜΕΡΑ, μια ώρα σχεδόν πριν φύγουμε με τον Τζο για να επιστρέψουμε στο Λονδίνο, ο πατέρας μου κι εγώ καθόμασταν στο τραπέζι της κουζίνας περιμένοντας να ετοιμαστεί ο πρωινός καφές. Ο Τζο κοιμόταν ακόμη και η Κλαιρ είχε πάει για τρέξιμο. Δεν είχα κοιμηθεί καλά, στριφογύριζα όλη την ώρα, δεν είχα ηρεμία. Θα φταίει ο καθαρός αέρας, έλεγα στον εαυτό μου. Όλοι διατείνονται πως κοιμούνται καλύτερα όταν φεύγουν από την πόλη, εμένα όμως ο καθαρός αέρας και ο ακατάπαυστος ήχος της θάλασσας με τάραζαν, διότι δεν μπορούσα να κρύψω τις σκέψεις μου όπως τις έθαβα στο Λονδίνο, μέσα στην αποχάνωση των καυσαερίων και τα δυνατά φώτα. Ο εαυτός μου ελλόχευε κάτω από τα πολλαπλά επίπεδα του Λονδίνου, κρυμμένος μέσα σε εκατομμύρια άλλους ανθρώπους. Εδώ, πλάι στη θάλασσα, ένιωθα απογυμνωμένη.

Το πρόσωπο του πατέρα μου ήταν χλωμό και σφιγμένο. Τα χείλη του ήταν σφαιριστά σαν να προσπαθούσε να μην αναπνέει. Άπλωσε το χέρι κάτω από τον πάγκο όπου καθόταν και πήρε δυο βιβλία, τοποθετώντας τα πάνω στο σημαδεμένο τραπέζι που η Κλαιρ είχε ανακαλύψει χρόνια πριν σε ένα γαλλικό παζάρι. Τα βιβλία κείτονταν εκεί, ανάμεσά μας, δύο άκακοι όγκοι με μαλακό εξώφυλλο.

«Έχεις διαβάσει ποτέ κανένα από αυτά;» είπε. «Ίσως στο πανεπιστήμιο;»

«Ορίστε;»

Τα έσπρωξε προς το μέρος μου και τα πήρα στα χέρια μου απρόθυμα. Το πρώτο είχε τίτλο *Καρδιά από κερι* και το δεύτερο *Το πράσινο κουνέλι*. Τα εξώφυλλα ήταν παρωχημένα αλλά ευφάνταστα, η γραμματοσειρά απλή, η εικόνα ωστόσο ήταν περίτεχνη. Το *Καρδιά από κερι* είχε απέξω μια τεράστια καρδιά, σκαλισμένη σε ξύλο σαν παραδοσιακό ξυλόγλυπτο. Η καρδιά ήταν χωρισμένη, όπως χωρίζουν τα δώδεκα ζώδια τον ζωδιακό κύκλο, ωστόσο αντί για τα συνηθισμένα σύμβολα –το κριάρι, το καβούρι, τον ταύρο– υπήρχαν στερεότυπες γυναικείες ασχολίες: μια κατσαρόλα, μια βελόνα, μια κούκλα μαλλί, ένα αποξηραμένο λουλούδι, όλα ζωγραφισμένα με έντονο μαύρο μελάνι ελισαβετιανής εποχής. Το *Πράσινο κουνέλι* ήταν πιο άναρχο, ένα ελεύθερο σχέδιο, μια δεξιοτεχνική μονοκοντυλιά με πράσινο μελάνι που σχημάτιζε το περίγραμμα ενός κουνελιού, μόνο που, όταν το κοίταζες ξανά, το κουνέλι θα μπορούσε να είναι και η μορφή μιας γυναίκας. Τα είχε γράψει και τα δύο μια γυναίκα που την έλεγαν Κόνστανς Χόλντεν.

«Όχι» είπα. «Εγώ έκανα βικτοριανή εποχή».

«Είναι πολύ καλή συγγραφέας. Ήταν, τουλάχιστον».

«Πέθανε;»

«Δεν ξέρω. Αλήθεια δεν τα έχεις διαβάσει ποτέ σου;»

«Όχι, μπαμπά» είπα εκνευρισμένη. «Γιατί ρωτάς;»

«Καλό θα ήταν να τα διαβάσεις» αποκρίθηκε. «Είχαν κάνει αίσθηση όταν πρωτοεκδόθηκαν».

Από μέσα μου αναρωτήθηκα αν τα γηρατειά είχαν αρχίσει να του χτυπούν την πόρτα· έλεγε ασυναρτησίες, ανέσυρε αντικείμενα από το παρελθόν σαν να τραβούσε

νερό από το πηγγάδι της ζωής του και να αναζητούσε μάταια κάποιον για να κοιτάξει μες στον κουβά.

«Τα εξώφυλλα είναι υπέροχα» είπα, φυλλομετρώντας τις σελίδες του *Πράσινου κουνελιού*. Στις άκρες ήταν ξεθωριασμένες, η γραμματοσειρά τους μικρή και παρωχημένη. «Πώς και βρέθηκαν στα χέρια σου;»

Δεν αποκρίθηκε. Σήκωσα το βλέμμα.

«Θες απλά να τα ξεφορτωθείς; Δεν τα έχεις διαβάσει, έτσι δεν είναι;»

«Η μητέρα σου...» ξεκίνησε να λέει, έπειτα σώπασε. Πήρε μια ανάσα.

Με έπιασε ταραχή, τα δάχτυλά μου κόντευαν να τσακίσουν το μαλακό εξώφυλλο.

«Τι θες να πεις για τη μητέρα μου;»

Η ατμόσφαιρα ανάμεσά μας έγινε βαριά. Ο πατέρας μου έδειξε το όνομα στο εξώφυλλο. «Η μητέρα σου ήξερε την Κόνσταντ Χόλντεν» είπε.

«Μπαμπά, δεν καταλαβαίνω».

Απέστρεψε το βλέμμα, ατένισε τη θάλασσα μέσα από το παράθυρο της κουζίνας.

«Έπρεπε να σου το είχα πει χρόνια πριν» ψιθύρισε.

Ένιωσα την καρδιά μου να σφυροκοπά ακόμα πιο δυνατά.

«Τι έπρεπε να μου είχες πει χρόνια πριν;»

Με κοίταξε.

«Πριν γνωρίσω τη μητέρα σου» είπε δένοντας τα δάχτυλά του σε γροθιά «εκείνη και η Κόνσταντ... ήταν ζευγάρι».

Έμεινα με το βλέμμα στυλωμένο πάνω του.

«Η μαμά μου;» Ακούμπησα το χέρι μου πάνω στην *Καρδιά από χερί*. «Η μαμά μου ήταν με αυτή τη γυναίκα;»

«Ναι».

«Η μαμά μου ήταν λεσβία;»

«Δεν ξέρω, Ρόουζι. Μπορεί και να ήταν. Για ένα διάστημα ήταν αχώριστες οι δυο τους. Θέλω να πω... κάναμε εσένα, οπότε δεν μπορώ να το... αξιολογήσω».

«Ήταν αμφιφυλόφιλη, δηλαδή;»

«Θα μπορούσες να το πεις κι έτσι». Ο μπαμπάς μου έμοιαζε να θέλει να κουλουριαστεί σε μια μπάλα και να μείνει έτσι κουλουριασμένος για πάντα.

Πήρα βαθιά ανάσα, σφίγγοντας στα χέρια μου σαν φυλαχτό το *Πράσινο κουνέλι*.

«Ποπό» μονολόγησα.

«Θέλω να πάρω λίγο αέρα» είπε ο πατέρας μου ξεφυσώντας. «Πίνουμε τον καφέ μας έξω;»

★

Έτσι βρεθήκαμε ξανά στα χαλίκια, ο ένας δίπλα στον άλλον. Ακόμα δεν είχα αφήσει το βιβλίο από τα χέρια μου, τώρα όμως το ακουμπούσα πάνω στον μηρό μου. Η παλίρροια χάιδευε την ακτή μερικά μέτρα μακριά μας, και αυτή τη φορά ένα καβούρι κινήθηκε μηχανικά κατά μήκος της ακτογραμμής, με τις μπροστινές του δαγκάνες ορθωμένες. Σήκωσα το βλέμμα στον ουρανό, ένα σύννεφο είχε κάτσει βαριά από πάνω μας. Το κεφάλι μου κόντευε να σπάσει, όμως το μόνο που ήθελα ήταν να μάθω κι άλλα.

«Γιατί μου το λες αυτό τώρα;» είπα. Ο πατέρας μου δεν αποκρίθηκε, απλά ατένισε την ευθεία γκριζα γραμμή του ορίζοντα. «Μπαμπά; Δεν είσαι... άρρωστος, έτσι δεν είσαι;»

«Όχι, όχι. Μια χαρά είμαι. Απλά – δεν ξέρω. Σας είχα στο μυαλό μου. Εσένα. Τη μητέρα σου».

Ακουγόταν σαν να τον απασχολούσε η επίδοση της Άρσεναλ στο πρωτάθλημα, εγώ όμως ήξερα πως, στις εξαιρετικά σπάνιες στιγμές που τον πετύχαινα έτσι διαχυτικό, ήταν καλύτερα να τον αφήνω να εκφράζεται με τον δικό του τρόπο.

«Από τότε που μου μίλησε ο Τζο» είπε. «Θεώρησα πως δεν είναι σωστό. Να σκέφτεσαι να γίνεις μαμά και να μην ξέρεις τίποτε για εκείνη».

Δίχως καμιά προειδοποίηση, δάκρυα κύλησαν από τα μάτια μου. Καμιά φορά αναλογιζόμουν πόσο πολύ προσπαθούσε για μένα. Πόσο ανεπαρκής ήταν, αλλά και πως είχε κάνει τα πάντα για μένα. Αναλογιζόμουν πόσα σήμαινα για εκείνον. Πόσο ισχυρά δεμένη μαζί του ένιωθα καμιά φορά. Δεν είπα τίποτα και σκούπισα τα μάτια μου.

«Πάντα με ρωτούσες, Ρόουζι. Θύμωνες μαζί μου».

«Το ξέρω. Εγώ...»

«Και είχες απόλυτο δίκιο. Κι εγώ ποτέ δε σου είπα περισσότερα διότι η αλήθεια είναι... δεν ξέρω τι της συνέβη».

Στράφηκα προς το μέρος του.

«Μπαμπά, σίγουρα αυτή είναι η αλήθεια;»

Ξεροκατάπие, τύλιξε τα δάχτυλά του στην τσίγκινη κούπα του.

«Ναι. Εξαφανίστηκε. Αυτή είναι η αλήθεια».

«Έγινε καπνός;»

Με κοίταξε διαπεραστικά.

«Τη μια μέρα ήταν εκεί, Ρόουζ, και την επόμενη ήταν άφαντη. Την αναζήτησα όμως. Όχι για μένα. Για σένα το έκανα. Πιστεύεις, μπορούσα να καταλάβω τι συνέβη;»

«Πάντως καταλάβαινες καλύτερα από μένα».

Αναστέναξε.

«Η μαμά σου... δεν ήμασταν μαζί πια. Έφυγε. Σε πήρε μαζί της. Εκεί ήταν και η Κόννι – η Κόνστανς».

«Στη Νέα Υόρκη;»

«Ναι». Αναστέναξε. «Όμως η μητέρα σου πήγε να μείνει σε μια φίλη της. Μια γυναίκα που την έλεγαν Γιολάντα».

«Γιολάντα; Και τι έγινε με την Κόνστανς;»

Ο πατέρας μου μου έγνεψε να σταματήσω.

«Κάτσε μια στιγμή, Ρόουζ. Άκουσέ με. Η μητέρα σου και η Γιολάντα δούλευαν μαζί σε ένα εστιατόριο στο Μανχάτταν. Η Γιολάντα δεν είχε ιδέα για το τι συνέβη, όπως κι εγώ. Όταν εξαφανίστηκε η μητέρα σου, με πήρε τηλέφωνο και πήγα να σε πάρω».

Αυτή την ιστορία δεν την είχα ακούσει ποτέ μου. Αφομοίωσα τις πληροφορίες ατενίζοντας τη θάλασσα.

«Πόσο προσπάθησες να τη βρεις;» είπα σιγανά.

Στράφηκε προς το μέρος μου θυμωμένος.

«Πέρασα μήνες αναζητώντας την. Μέχρι και στο τμήμα με πήγαν για ανάκριση». Έκανε μια παύση. «Όμως η μητέρα σου δεν ήθελε να βρεθεί. Ήταν άφαντη». Στύλωσε πάλι το βλέμμα στο νερό. «Αυτό που θέλω να σου πω, Ρόουζ, είναι πως, αν θες να μάθεις τι συνέβη στη μητέρα σου – αν πραγματικά αυτό θες –, τότε δεν είμαι εγώ αυτός με τον οποίο πρέπει να μιλήσεις. Δεν έχω απαντήσεις. Ο μόνος άνθρωπος που μπορεί να ξέρει τι συνέβη είναι η Κόννι».

«Γιατί την αποκαλείς Κόννι; Την ήξερες καλά;»

«Αρκετά καλά» είπε με πικρία. «Δεν ήμασταν και κοληλοί».

«Γιατί όχι;»

Πλέον όμως ο πατέρας μου έμοιαζε σαν να ήθελε να τον παρασύρει η θάλασσα.

«Είναι δύσκολο να μιλάω γι' αυτό. Όλοι κάνουμε λάθη. Ήταν... πολύ δύσκολη εποχή. Το μόνο που με ένοιαζε ήσουν εσύ, Ρόουζ».

«Αν νοιαζόσουν για μένα, θα έπρεπε να μου τα είχες πεις όλα αυτά χρόνια πριν». Ένωσα δάκρυα να λιμνάζουν ξανά στα μάτια μου και τινάχτηκα όρθια. Το βιβλίο, *Το πράσινο κουνέλι*, έπεσε στα χαλίκια. Το κλότσησα και ο μπαμπάς μου πετάχτηκε να το σώσει. «Γιατί με άφησες να σκαρώνω ανόητες ιστορίες για εκείνη;» συνέχισα. «Πώς μπόρεσες να μου τα κρύψεις όλα αυτά; Όλες αυτές τις πληροφορίες!»

Ο πατέρας μου προσπάθησε να με αγκαλιάσει. Τον έδιωξα και προχώρησα τρεκλίζοντας προς την άκρη της ακτής.

«Λυπάμαι» είπε. «Απλώς πίστευα πως έτσι ήταν καλύτερα. Όλα ήταν τόσο μπερδεμένα! Επιστρέψαμε στην Αγγλία· η μητέρα σου, ένας Θεός μόνο ήξερε πού ήταν. Το μόνο που ήθελα ήταν σταθερότητα». Προχώρησε μερικά βήματα προς το μέρος μου διστακτικά, κι εγώ δεν απομακρύνθηκα. «Αν θες ακόμα να μάθεις για τη μητέρα σου...» είπε τρυφερά.

«Θέλω» απάντησα. «Το ξέρεις πως θέλω».

«Το ξέρω. Η Κόνστανς Χόλντεν ήταν εκεί, ακριβώς πριν εξαφανιστεί. Ήταν ο τελευταίος άνθρωπος που την είδε». Ο πατέρας μου σώπασε, το πρόσωπό του χλωμό σαν κρίνος. «Το μόνο που ξέρω είναι πως η Κόννι επισκέφτηκε την Ελίζ και τη Γιολάντα και πως έπειτα η μητέρα σου εξαφανίστηκε. Δεν ξέρω πού είναι η Κόννι, Ρόουζ. Το μόνο που έχω από εκείνη την εποχή είναι αυτά τα βιβλία».

«Τα θέλω».

«Μπορείς να τα πάρεις. Γι' αυτό τα έβγαλα από την

κούτα. Όμως, Ρόουζ, είναι πολύ πιθανό να μη θέλει να σου μιλήσει».

«Γιατί;»

Ο πατέρας μου αναστέναξε ξανά, τσιμπώντας τη ράχη της μύτης του όπως έκανε πάντα όταν αισθανόταν άβολα.

«Περάσαμε δύσκολα τότε. Οπότε, αν τελικά τη βρεις, θα πρέπει να είσαι προσεχτική».

«Μα γιατί;»

Έμοιαζε δυστυχισμένος.

«Τη μητέρα σου... την έκανε ό,τι ήθελε. Εσύ είσαι δυνατή».

«Δεν είμαι δυνατή».

«Είσαι πιο δυνατή από όσο νομίζεις». Στράφηκε προς το νερό. «Καμιά φορά, Ρόουζ, λέμε πράγματα, κάνουμε πράγματα, και δε σκεφτόμαστε ούτε στιγμή τις συνέπειες των πράξεών μας».

«Δεν μπορώ να χωνέψω πως ποτέ δε μουμίλησες για όλα αυτά».

«Πίστεφέ με, με απασχολούσε. Όμως τι θα μπορούσες να κάνεις; Σου είχα επιβάλει τη σιωπή από πολύ μικρή, δε θα μπορούσες ποτέ να αντιμετωπίσεις την αλήθεια ή να δεις όσα συνέβησαν από όλες τις πλευρές».

«Μπαμπά, είμαι τριάντα τεσσάρων».

«Δε θα ήταν δίκαιο. Θα ήταν βαρύ φορτίο για σένα».

«Δεν πιστεύεις πως το φορτίο ήταν ούτως ή άλλως βαρύ, όλα αυτά τα χρόνια;»

«Και τώρα που σου τα λέω, ίσως και πάλι να μην είναι δίκαιο. Εδώ εγώ δεν ξέρω όλες τις πλευρές, Ρόουζι, που ήμουν εκεί. Όμως σου είπα όσα ξέρω. Η Κόννι ήταν μια γοητευτική γυναίκα και η μητέρα σου είχε πέσει στα δίχτυα της». Ακούμπησε το μυθιστόρημα στα χέρια μου και γύ-

ρισε την πλάτη, επέστρεψε στο σπίτι, χύνοντας τα κατ-
κάθια από τις κούπες του καφέ πάνω στο λιθόστρωτο.

«Και τι στον διάολο πρέπει να κάνω εγώ τώρα, μπα-
μπά;» είπα.

Σταμάτησε, όμως δε γύρισε να με κοιτάξει.

«Βρες την Κόνστανς Χόλντεν, αν θες απαντήσεις. Τίπο-
τε άλλο δεν ξέρω».